

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERMIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoemi; Dr F. A. den Boet, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijndrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggelaarke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Franchesi, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanawerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streetkerk, Wollega; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Melchizedek, de koning van Salem, III. — Kerkelijk leven: Uitwendige en inwendige roeping, en gemeene gratie. Het Gemeen Mandaat, Vlaanderen voor Kristus. Statistiek der Geref. Kerken in Nederland, II. „Symptomatische woordafleiding“ geest-gist? Hulp opleiding predikant Argentinië. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XII. — Even parkeren: Het Boek van de Hope des Levens! — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke Volksgezondheid, VIII. — Literatuur en kunst: Leiding noodzakelijk, I. — Uit het politieke en sociale leven: Een eigen economisch centrum? — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerkenieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, pag. 65 tot 72.

HOOFDARTIKEL

Melchizedek, de Koning van Salem

De historicitet van Melchizedek.

III.

§ 10. Op het voetspoor van Nöldeke is Holzinger voortgegaan.⁷⁾ Ook hij houdt dit hoofdstuk voor een latere constructie en wel voor een midrasj, d.w.z. een literatuur-product van het Jodendom, met bijzondere oogmerken opgesteld, bijv. verheerlijking van vroegere helden of propaganda voor ideeën, in verband met religie en kultus.

Ten bewijze hiervan voert hij aan dat de namen der steden van de Pentapolis bijeengezocht zijn uit verschillende deelen van het Oude Testament en dus hun gezamenlijk voorkomen bewijst zijn van studie uit veel jongeren tijd. Ook het getal 318 is kunstmatig samengesteld. Eveneens zijn de „Geheimnamen“ Salem, de opvatting, die in Melchizedeks woorden blijkt en diens titel van jongeren tijd; deze laatste is bijv. Makkabeesch.

Het eerste van deze bezwaren gaat uit van de gedachte dat er twee zelfstandige tradities zouden zijn: een, die weet van de verwoesting van Sodom en Gomorra en een die weet van een verwoesting van Adama en Zeboim. Deze beide tradities zouden zijn samengesmolten, waardoor deze vier steden namen hier en ook elders, bijv. Deut. 29:23, in elkanders gezelschap voorkomen.

Bij deze voorstelling van den gang van zaken wekt het echter bevreemding, dat Gen. 14 ook nog Bela vermeldt en Gen. 10:19 ook Lasz. De aanwezigheid van deze namen bewijst dat hier toch meer oorspronkelijks en minder slaafsche navolging is dan de litteraire critiek wel wil doen voorkomen.

Aangaande het getal 318 wordt beweerd, dat het gevonden zou zijn door de getalswaarde der letters van den naam Eliëser te nemen. Dan is dit getal geen bewijs meer van nauwkeurige berichtgeving, wat het toch bij eersten indruk schijnt te zijn. Sellin echter heeft in de te Taanak gevonden naamlijsten gezien, hoe nauwkeurig de Kanaänische gouwvorsten in het tweede millennium voor Chr. boek hielden van de namen en getallen hunner ondergeschikten. In dat licht vervalt alle reden deze nauwkeurigheid in Gen. 14 te verdenken.

De naam Salem is voorts eer een oudere vorm, dan een jongere van den naam Jeruzalem. En dat niet alleen omdat Sellin wel gelijk zou kunnen hebben in zijn meening dat in Uru-salim, zooals de naam in de Amarna-tabletten luidt, het determinatief voor stedenamen (uru) in den naam zelf zou zijn opgenomen! Ook het gebruik van dezen naam in Ps. 76 pleit hiervoor. De naam Salem komt daar voor naast den naam Sion. Beide namen zijn aanduiding van woonplaatsen Gods, die daar toch Zijn hut en woning heeft. Deze woorden hebben in het oorspronkelijk een primitieven klank. De vertaling „hut“ is daarom niet ongelukkig. Er

staat eigenlijk afzak van natuurlijk materiaal, bijv. overhangende takken. Het woord dat met woning is vertaald betekent eigenlijk de plaats waar water is en die daarom geschikt is als woonplaats. Als bij deze archaïsch gekleurde woorden de naam Sion past als naam van den Jeruzalemschen burch uit zijn vóór-Israëlietischen tijd, dan zal ook Salem om dezelfde reden ter aanduiding van Jeruzalem gebruikt zijn.

Jong zou ook zijn de idee dat God Schepper is. Deze opvatting, die Melchizedek blijken hee- geen hij tegen Abraham zegt ook had, zou deel uitmaken van na-exilische vroomheid. Betere kennis van de ideeënwereld der oudheid komt echter deze evolutionistische voorstelling niet in het geveel. In de Göttinger Handkommentar heeft Gunkel erkend dat deze idee, gezien de „Schöpfungsmithen der Kultur völker“ wel oud kan zijn. (Gen. 1922, pag. 123/124.)

De titel van Melchizedek komt inderdaad met die der Makkabeën overeen. Hij komt echter ook voor bij de Phoeniciërs. Procksch leidt hieruit zelfs af dat hij een voor-Israëlietisch begrip vertolkt.⁸⁾ Dat de Makkabeësch vorsten zich ook zoo noemden wil dus nog niet zeggen, dat de auteur van Gen. 14 daaraan voorbeeld genomen moet hebben. Het kan dat zelfs niet zeggen, want de Septuaginta, waarin Gen. 14 toch ook al staat, bestond al in den tijd der Makkabeën.

Wanneer alzo de historiciteit van het hoofdstuk, waarin Melchizedek voorkomt, gehandhaafd kan worden, vervalt ook de oorzaak aan diens historisch bestaan te twijfelen.

§ 11. Genesis 14 heeft aan nog meer aanvallen van de zijde der critiek bloot gestaan. Zoo is er tegen ingebracht dat het een onjuistheid in dit hoofdstuk is dat de voorstelling gegeven wordt als zou de Doodse Zee eenmaal een door menschen bewoond dal zijn geweest.⁹⁾ Maar deze voorstelling wordt niet door dit hoofdstuk gegeven, noch door eenige andere plaats van het Oude Testament. Voor eerst dient opgemerkt te worden dat het dal Siddim in de nabijheid van de steden der Pentapolis lag en dat deze steden niet in dat dal lagen. De vijf koningen trekken immers uit naar dat dal. Voorts moeten we ons verzetten tegen de bij vele bijlezers voorkomende gedachtenassociatie, die de opmerking uit cap. 14: het dal Siddim, dit is de Zoutzee, in verband zet met het verhaal van de verwoesting van Sodom en Gomorra uit Gen. 19. We moeten ons daar geheel van losmaken. Gen. 19 zegt met geen enkel woord, dat de plaats van Sodom en Gomorra tot zee is geworden. Dat Abraham de plaats zag rooken, getuigt juist, dat er geen water was, maar door brand verwoest terrein. In het apokriefe boek Sap. Salom. (10:6) staat: het rookt nog!

Ook schriftuurplaatsen als Deuteronomium 29:22, 23; Jes. 13:19—22; Jer. 49:18. Zef. 2:9 hebben de gedachte ten grondslag, dat de plaats van Sodom en Gomorra een (onbewoonbare) landstreek is. In Gen. 19 wordt dus het ontstaan van de Doodse Zee niet beschreven, noch van een gedeelte daarvan. Het geologisch proces, dat het ontstaan van de Doodse Zee tot resultaat had, was toen al lang geëindigd.

Toch is na Abraham's tijd het dal Siddim tot Doodse Zee geworden, n.l. een stuk daarvan. Dat kan zijn verklaring vinden in het feit dat de spiegel van de Doodse Zee rijzende is. De ondiepe deelen der tegenwoordige Doodse Zee, vooral in het Zuidelijk gedeelte aanwezig, hebben vroeger boven den waterspiegel gelegen. Dat zou dan het vroegere dal Siddim kunnen zijn. Blanchenhorn laat dit echter niet langzamerhand geschieden, maar tegelijk met de verwoesting der steden, die een inzinking tengevoelge zou gehad hebben. Deze

Wat is een geest?

We dragen zelf een geest in ons om, we komen dagelijks met anderen geest in aanraking, en toch weet niemand te ontleiden wat eigenlijk de geest is. Een geest is iets, een geest is ergens, maar hij is onsterfelijk en daarom onafzienlijk. Alle beschrijving en alle omschrijving faalt hier. Men kan wel zeggen wat een geest niet is, maar niet wat hij wel is.

Dr A. KUYPER, Pro Rector, I, pag. 207.

feiten kunnen echter ook niet tegelijk geschied zijn. Men bedenke dat Sodom en Gomorra lokaal niet identiek zijn met het dal Siddim! Wel is het mogelijk dat ze zoo dicht bij dit dal lagen, dat haar plaats in den loop van den tijd ook onder water is geraakt. (Zuidelijke hypothese inzake het onderzoek der ligging van Sodom en Gomorra.) Maar evenzeer is het mogelijk, dat ze verderaf lagen en nimmer met water zijn bedekt. (Noordelijke hypothese.)¹⁰⁾

Een ander bezwaar is het voorkomen van den naam Dan in dit hoofdstuk. Dit is in een oud geschrift toch een schromelijk anachronisme.

Niet alleen uit chronologische, maar ook uit geographische overwegingen, meenen we dat hier aan een ander Dan dan het meest bekende moet gedacht worden. Het oude Lais, aan de middelste der Jordaanbronnen, lag heelemaal niet in Abraham's route.

Ook Keil draagt deze opvatting voor. We merken op dat deze meening met de woorden van Franz Delitzsch dat ze onnoodig is en ongerechtvaardigd, wel is bestreden, maar niet weerlegd.¹¹⁾

Zelfs de opsomming der koningen aan weerszijden (vs 9) moet nog dienst doen om te bewijzen dat de auteur geen recht inzicht in de verhoudingen had, verblind als hij is door zijn chauvinisme, dat zijn veel lateren tijd typeert.

Tegenover deze bewering van Gunkel kan echter gesteld worden de opmerking van Jirku, dat dergelijke opsommingen een eigenaardigheid zijn van den „altorientalischen“ stijl.

§ 12. Ondanks de overheerschende positie der critiek heeft Gen. 14 wel steeds verdedigers van zijn echtheid gehad, bijv. C. F. Keil, H. L. Strack (resp. in de commentaren van Keil en Delitzsch en van Strack en Zöckler) en later Ed. König. Deze verdediging kreeg krachtigen steun in de vermeerde kennis van de geschiedenis en toestanden in het oude Oosten. Deze vermeerde kennis bracht ook critici tot resultaten, die minder ver afstaa van de opvattingen over dit hoofdstuk, die uit het schriftgeloovig standpunt voortvloeien. Zoo heeft bijv. de meening van Schrader en velen na hem, dat Amrafel voor Hammurabi, den koning van Babel, te houden was, de kansen voor Gen. 14 meer historische waardeering te vinden, doen stijgen. Het ging sindsdien toch niet zoo gemakkelijk meer, de namen der koningen uit het Oosten voor fictie te verklaren. En menigmaal gaat de verdediging van de echtheid van Gen. 14 gepaard met de meening dat in Amrafel genoemde koning van Babel is te zien, terwijl anderzijds de meening of Amrafel inderdaad Hammurabi is, soms afhankelijk is van de opvatting, die men huldigt inzake den ouderdom van Gen. 14, bijv. bij Meinhold, die met bestrijding van deze identificering het oudere critische standpunt van Nöldeke en Holzinger wil doen voortleven.

Toch is deze identificering slechts van ondergeschikt belang. Wij voor ons hebben bij onze opvatting dat Gen. 14 oud is, geen behoefte aan deze gelijkstelling. En jongere critici laten zich er niet door uit het veld slaan. Gunkel bijv. houdt dit hoofdstuk voor nabootsing; de auteur heeft echter gewerkt met oude historische gegevens!

Van meer belang is dan ook de verduidelijking

7) In de Kurzer Handcomm. zum A. T. herausg. v. Marti en in „Die H. Schrift des A. T.“, herausg. v. Kautsch-Bertholet.

8) Die Genesis, pag. 511.

9) Gunkel en Skinner in hun Comm. t.p.

10) Vergelijk de opgravingen te Teleilat Ghassul.

11) Zie zijn comm. op Gen.